

Bolagspolicy

Roller, ansvarsfördelning och ägarstyrning för Linköpings
Stadshuskoncernen

Dokumenttyp: Policy

Antaget av: Förslag

Senast reviderat: -

Giltighetstid: Gäller tillsvidare.

Diarienummer: KS 2023-225

Dokumentansvarig: Kommundirektören

Adresserat till: Samtliga bolag inom Linköpings Stadshuskoncernen

Tidpunkt för aktualitetsprövning: Mandatperiodens början

Relaterade styrdokument: Bolagsordning, särskilda ägardirektiv, policyer, program, riktlinjer m fl styrdokument beslutade av Linköpings kommun och Linköpings Stadshus AB.

Sökord: Företag, bolag, styrning

Innehåll

1	Inledning och syfte	5
1.1	Förhållandet mellan kommunen och bolagen	5
1.2	God ekonomisk hushållning	6
1.3	Hållbart företagande	7
2	Roller och ansvarsfördelning	7
2.1	Kommunfullmäktige	7
2.2	Kommunstyrelsen	9
2.3	Kommundirektörens roll i förhållande till bolagen i Stadshuskoncernen	9
2.4	Moderbolaget Linköpings Stadshus AB:s styrelse	10
2.5	Dotterbolagsstyrelse	10
2.6	Verkställande direktör	12
2.7	Revisorer och lekmannarevisorer	12
3	Visselblåsarinformation	13
4	Bolagstämmor	13
4.1	Gemensamt	13
4.2	Linköpings Stadshus AB:s dotterbolag	14
4.3	Dotterdotterbolag med flera	14
4.4	Ägarmöte i delägda bolag	14
5	Ägarstyrning	15
5.1	Formella styrdokument	16
5.1.1	Bolagsordning	16
5.1.2	Bolagspolicy	16
5.1.3	Särskilda ägardirektiv	16
5.1.4	Kommunens policyer, program med mera	16
5.2	Övrig styrning	17
5.2.1	Ägardialoger och kommunikation	17
5.2.2	Rutiner, anvisningar, instruktioner och rapportering	17
5.2.3	VD-möten	17
5.2.4	Övriga möten och uppdrag	18
6	Gemensamma bolagsprinciper	18
6.1	Kommunfullmäktiges mål	18
6.2	Samverkan och samförstånd inom kommunkoncernen	18
6.3	Ersättning till förtroendevalda	18
6.4	Verksamhetsrapportering, finansiell rapportering och internkontroll	18
6.5	Ekonomiska mål och principer	19
6.6	Finansverksamhet	19

6.7	Förvaltningsberättelse och årsredovisning	20
6.8	Revision	20
6.9	Rätt att ta del av handlingar	21
6.10	Civil beredskap	21
7	Bilagor	22

1 Inledning och syfte

I Linköpings kommun bedrivs en del av kommunala verksamheten i bolagsform. Kommunal verksamhet kan organiseras i bolag om syftet är allmännyttigt och det sker utan vinstsyfte. För att en kommunal affärsverksamhet ska vara tillåten krävs således att den tillgodoser ett allmänt intresse, att de kommunalrättsliga principerna beaktas samt att syftet är allmännyttigt och utan vinstsyfte. Skäl för kommunen att organisera delar av sitt utförande i bolagsform är att aktiebolag som verksamhetsform bland annat bidrar till en effektivare förvaltning och ett lättare samspel med andra aktörer (affärstransaktioner på lika villkor). Ytterligare skäl för kommunen att driva verksamhet i bolagsform är möjligheten att finansiera viss verksamhet via koncernbidrag.

Linköpings kommun har valt att organisera sina majoritetsägda bolag under ett gemensamt moderbolag, Linköpings Stadshus AB, som ska utöva styrning och uppföljning av de i koncernen ingående bolagen.

Bolagspolicyn är en del av den formella styrningen och ledningen av den verksamhet som bedrivs inom Linköpings Stadshuskoncernen. Syftet med policyn är att reglera hur kommunallagens regler för ägarstyrning av bolagen inom Linköpings Stadshuskoncernen ska tillämpas samt hur ägaren i övrigt utövar kontroll över de kommunala bolagen. Policyn anger därutöver principer för bolagen inom områdena ekonomi, revision, samverkan och samråd.

Om ett bolag som omfattas av denna policy ingår som moderbolag i en koncern med helägda dotterbolag åligger det moderbolaget att se till att policyn följs också av dotterbolaget eller dotterbolagen i koncernen.

Eventuella avvikelser från denna policy regleras i respektive särskilt ägardirektiv till bolagen

1.1 Förhållandet mellan kommunen och bolagen

Det är kommunen som ytterst bestämmer de politiska spelreglerna i kommunen. Även om kommunfullmäktige inte är ett bolagsorgan i det enskilda bolaget utgör bolagspolicyn eller ställningstaganden i olika politiska frågor en ram för den kommunala bolagsverksamheten. När kommunen väljer att ha verksamhet i bolagsform måste två regelsystem beaktas - kommunallagen som gäller för kommunen och för de kommunala bolagen och aktiebolagslagen som gäller för aktiebolaget och för kommunen i sin roll som ägare. Med ett medvetet utnyttjande av den frihet som aktiebolagslagen ger aktieägarna att bestämma förutsättningarna i bolagen, är skillnaderna inget hinder för att samordna eller integrera verksamheten i kommunkoncernen.

Kommunens bolagsverksamhet ska liksom kommunens övriga verksamhet, arbeta för Linköpings kommuns vision, värdegrund, politiska program och mål med helhetssyn och gemensamt mål om koncernnytta. Det yttersta syftet med verksamheten är att skapa nytta för kommunen och dess medborgare. Bolagen ska, såvida annat inte anges i bolagsordningen, bedriva verksamhet som är förenlig med de kommunalrättsliga principerna. Kommunen och bolagen ska i samråd söka lösningar som tillgodoser kommunens samlade intresse.

Genom denna policy, ägardirektiv och kommunens uppsiktsplikt över bolagen ska det säkerställas att verksamheten inte strider mot kommunalrättsliga principer, att det kommunala ändamålet enligt bolagsordningen uppfylls samt att de kommunala befogenheterna upprätthålls. Ägarstyrningen ska även vara upprättad på ett sådant sätt att

den inte strider mot aktiebolagslagen eller speciallagstiftning som gäller för viss verksamhet, till exempel ellagen och lag om allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag.

Oavsett i vilken form kommunen bedriver verksamhet ska den enligt 2 kap. kommunallagen falla inom den kommunala kompetensen (vad en kommun får göra) och risken för kompetensöverskridande ska vara liten. Det är inte möjligt att genom bolagsbildning vidga den kommunala kompetensen eller undvika kommunalrättsliga begränsningar såsom exempelvis lokaliseringsprincipen¹, självkostnadsprincipen² och likställighetsprincipen³.

Verksamheten ska, oavsett om den kommunala verksamheten drivs i förvaltningsform eller i bolagsform, präglas av samma princip om koncernnytta. Det innebär att verksamheterna ska tillgodose behov hos olika kommunmedborgare, näringsliv, kunder och intressenter på ett sådant sätt att även helheten inom kommunkoncernen gagnas. Suboptimering ska undvikas och de affärsmässiga principerna i bolagsformen får normalt inte missgynna den totala kommunkoncernen.

I de fall kommunen och kommunägda bolag i "vardagen" har relationer som kund och/eller leverantör ska dessa ske på marknadsmässig och affärsmässig grund.

Förutom genom lag och författning regleras bolagens verksamheter och förhållande till kommunen genom:

- denna policy
- bolagsordning
- särskilt ägardirektiv
- aktieägaravtal (i förekommande fall i delägda dotterbolag)
- av kommunfullmäktige antagna policyer och program, i den del de är applicerbara, samt andra för respektive bolag mer specifika styrdokument som upprättats av Linköpings kommun eller moderbolaget Linköpings Stadshus AB.

1.2 God ekonomisk hushållning

God ekonomisk hushållning regleras i kommunallagen och är en väsentlig del av den kommunala styrningen. Syftet är att kommunens resurser ska användas på ett effektivt sätt. God ekonomisk hushållning ska finnas i verksamheterna oavsett om de sker i egen regi eller av annan juridisk person.

I god ekonomisk hushållning ingår att verksamheten ska utövas på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. För att uppnå detta ska det finnas finansiella mål och verksamhetsmässiga mål.

¹ **Lokaliseringsprincipen:** Bolagen ska endast bedriva verksamhet inom det geografiska området Linköpings kommun. Denna princip gäller även för samtliga dotterbolag. Eventuella undantag framgår av de särskilda ägardirektiven.

² **Självkostnadsprincipen:** Bolagen ska vid sin prissättning räkna med samtliga kostnader som vid normal affärsmässig drift är motiverade från företagsekonomisk synpunkt. Det innebär att relevanta interna och kalkylerade kostnader ska ingå. I självkostnaden ska också ingå kapitalkostnader samt skälig avkastning på det egna kapitalet.

³ **Likställighetsprincipen:** Bolagen ska behandla de kunder som är kommunmedlemmar lika, om det inte finns sakliga skäl för något annat.

Grundprinciperna för god ekonomisk hushållning innebär att:

- kommunen inte ska förbruka sin förmögenhet för löpande behov,
- löpande driftskostnader inte ska finansieras med lån,
- de löpande intäkterna ska täcka driftkostnaderna.

Verksamhetsmässiga mål behövs för att visa hur mycket av de olika verksamheterna som kan bedrivas med de ekonomiska resurser som finns till förfogande, det vill säga kopplingen och balansen mellan verksamhet och ekonomi. Målen ska göra de kommunala grunduppdragen tydliga och visa vilka ambitioner verksamheterna har.

Bolagen ska i sin planering och uppföljning ha en tydlig koppling till av kommunfullmäktige beslutade inriktningar, uppdrag och mål.

1.3 Hållbart företagande

Hållbart företagande innebär att bolagen ska förena affärsmässighet och ekonomisk lönsamhet med miljöhänsyn och socialt ansvarstagande. Linköpings kommun har höga ambitioner inom dessa områden och det är därför viktigt att Linköpings kommunala bolag agerar som goda föredömen.

Ovanstående innebär att bolagen bland annat ska arbeta med CSR (Corporate Social Responsibility) och att bolagen har tydliga mål för sitt arbete med hållbarhet.

Vid nominering av ledamöter och suppleanter ska tillsättningen i möjligaste mån matcha respektive bolags behov samt att en jämn könsfördelning eftersträvas.

2 Roller och ansvarsfördelning

2.1 Kommunfullmäktige

Kommunfullmäktige är kommunens högsta beslutande organ och har det yttersta ägaransvaret för kommunens bolag. Enligt 10 kap. 3 § kommunallagen ställs krav på beslut i fullmäktige innan en kommunal angelägenhet lämnas över till ett helägt bolag.

Bland annat ska fullmäktige:

- fastställa det kommunala ändamålet med bolagets verksamhet, bolagsordningar, stadgar och liknande grunddokument för kommunens bolag,
- fastställa bolagspolicy och ägardirektiv för koncernen, moderbolaget och dotterbolag,
- besluta om övriga styrande dokument som ska gälla för bolagen,
- utse styrelseledamöter, revisorer och lekmannarevisorer i kommunens helägda bolag,
- utse styrelseledamöter i delägda dotterbolag. Eventuella avvikelser beskrivs i särskilda ägardirektiv,

- fastställa grunder för arvode och andra ersättningar som ska utgå till styrelsens ledamöter och ersättare, revisor och lekmannarevisorer,
- utse ombud till bolagsstämma i moderbolaget Linköpings Stadshus AB,
- godkänna budget, flerårsplaner och investeringsplaner för helägda bolag,
- godkänna bolagens redovisning av uppfyllelse av det kommunala uppdraget (måluppfyllelse),
- årligen fastställa låne- och borgensram för kommunens bolag,
- besluta om resultatmål och soliditetsmål för kommunens bolag,
- behandla lekmannarevisorernas årliga granskningsrapport avseende bolagskoncernen,
- besluta om kommunkoncernens policyer, program och handlingsplaner.

Enligt 10 kap 3 § kommunallagen (2017:725) ska kommunfullmäktige ta ställning i frågor av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt innan de fattas. Det innebär bland annat, om inte annat anges i särskilt ägardirektiv, att kommunfullmäktige även beslutar om:

- ändring av bolagsordning, stadgar och liknande grunddokument,
- ändring av aktiekapital,
- förvärv, avveckling eller bildande av dotterbolag om inte annat framgår av särskilt ägardirektiv,
- förvärv och försäljningar av aktier eller andelar i annat företag samt deltagande i emission eller lämnande av ägartillskott i företag som inte är helägt dotterbolag,
- fusion av företag,
- bildande av stiftelse,
- större strategiska investeringar,
- andra investeringar eller åtgärder som innebär en ny inriktning eller start av verksamheter inom ett nytt affärs- eller verksamhetsområde för bolaget,
- större förvärv eller större försäljning av fast egendom.

Frågor som kräver kommunfullmäktiges yttrande ska beredas och samordnas av moderbolaget Linköpings Stadshus AB. För vägledning och stöd av vad som är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt ska dotterbolagen samråda med Linköpings Stadshus AB.

Av Bilaga 1 framgår beslutsärenden som behandlas av kommunfullmäktige.

2.2 Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen är kommunens ledande politiska förvaltningsorgan och har ett övergripande ansvar för kommunens verksamheter, utveckling och ekonomiska ställning. Oavsett vem som utövar ägarrollen så ska kommunstyrelsen enligt 6 kap. 9 § kommunallagen utöva en förstärkt uppsiktsplikt över kommunens bolag. Uppsiktsplikten är utökad i förhållande till kommunstyrelsens allmänna uppsiktsplikt över all kommunal verksamhet. Kommunstyrelsen ska sammanfatta sina iakttagelser i en redogörelse till kommunfullmäktige. Om kommunstyrelsen finner att något förhållande i ett bolag inte är förenligt med reglerna i 10 kap. 3-5 §§ kommunallagen ska kommunstyrelsen genom förslag till kommunfullmäktige se till att nödvändiga åtgärder vidtas.

Utöver ovan ska kommunstyrelsen:

- svara för beredning av ägardirektiv och bolagsordningar,
- besluta på förslag av moderbolaget om koncernens bokslutsdispositioner/vinstdispositioner i anslutning till årsbokslut,
- lämna röstinstruktion till ombud som företräder kommunen vid bolagsstämma i moderbolaget Linköpings Stadshus AB. Instruktionen får endast avse ställningstaganden i ärenden som omfattas av kommunstyrelsens behörighet enligt kommunstyrelsereglemente samt överlämnande av sådana ägardirektiv, uppdrag och val som beslutats av kommunfullmäktige.
- vid behov uppdra åt ombud att begära extra bolagsstämma,
- besluta om aktieägartillskott till moderbolaget.

Kommunstyrelsen har rätt att själv eller genom därtill utsedda personer när som helst ta del av bolagens räkenskaper och övriga handlingar från bolagen som de anser erforderliga för att inspektera bolagen och dess verksamhet. Innehåller protokoll som ska överlämnas till kommunstyrelsen, sådana uppgifter som ett bolag på grund av reglerna om offentlighet och sekretess inte kan lämna ut, ska uppgifterna uteslutas. Av det översända materialet ska framgå att sådan åtgärd har vidtagits.

För ägardialog med Linköpings Stadshus AB utser kommunstyrelsen ägarens företrädare.

Av Bilaga 1 framgår beslutsärenden som behandlas av kommunstyrelsen.

2.3 Kommundirektörens roll i förhållande till bolagen i Stadshuskoncernen

Kommundirektören är kommunens högste verkställande tjänsteperson.

Kommundirektören ska svara för kommunens löpande kontakter med ledningen för moderbolag och respektive dotterbolag.

Bolagen ska hålla kommundirektören och moderbolaget Linköpings Stadshus AB underrättade om bolagens verksamhet och planerade åtgärder av större vikt i så god tid att bedömning kan ske om kommunen anser att ett ärende, utifrån kommunens perspektiv, ska lämnas till kommunstyrelsen eller kommunfullmäktige för information, för yttrande eller för godkännande. Sekretessfrågorna måste härvid uppmärksammas.

Kommundirektören ska hålla sig informerad om den löpande ägardialog som äger rum mellan moderbolag och respektive dotterbolag i Linköpings Stadshuskoncernen.

2.4 Moderbolaget Linköpings Stadshus AB:s styrelse

Kommunens helägda bolag är samlade under moderbolaget Linköpings Stadshus AB som ska samordna bolagens verksamheter genom att äga och förvalta aktier och andelar i kommunens helägda bolag. Linköpings Stadshus AB utövar ägaransvaret för de kommunala bolagen inom Linköpings Stadshuskoncernen. Det åligger moderbolagets styrelse att:

- svara för en löpande ägardialog och kommunikation med respektive dotterbolag i koncernen,
- informera dotterbolagen om koncerngemensamma frågor,
- svara för beredning och samordning av strategiska frågor som ska till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige,
- inför beslut i kommunen bereda och samordna förslag till försäljning av fastigheter och bolag inom koncernen samt andra frågor avseende bolagens tillgångsportföljer i enlighet med de ägardirektiv som anges för respektive bolag,
- föreslå nivå på koncernbidrag eller utdelning från dotterbolagen,
- beslut om skattemässiga dispositioner mellan dotterbolagen,
- medverka till att verksamheten mellan kommunens bolag inom Linköpings Stadshuskoncernen organiseras med tydligt kundfokus och i en ändamålsenlig struktur,
- utse ägarombud till bolagsstämmor i dotterbolagen och lämna röstinstruktion till ombuden. Instruktionen får endast avse ställningstaganden i ärenden som omfattas av sådana ägardirektiv, uppdrag och val som beslutats av kommunfullmäktige.
- vara med i diskussion och planering av tillsättande av ny VD i dotterbolagen.

Av Bilaga 1 framgår beslutsärenden som behandlas av Linköpings Stadshus AB.

2.5 Dotterbolagsstyrelse

Bolagets styrelse ansvarar enligt aktiebolagslagen för organisationen och förvaltningen av bolagets angelägenheter. Bolagsordning och särskilda ägardirektiv är beskrivning av vad som är bäst för bolaget jämfört Aktiebolagslagen, styrelsen förbinder sig att genomföra och verka därefter. Det åligger styrelsen att:

- ha helhetssyn och kommunkoncernperspektiv för uppdraget,
- bidra till samverkan och samordning inom hela kommunkoncernen,
- ha en kostnadseffektiv och ändamålsenlig verksamhet,

- lämna rapporter och uppgifter i enlighet med kommunfullmäktiges beslut och tidplan som fastställs av kommunstyrelsen,
- årligen lämna en redogörelse för hur bolaget har organiserat sin interna kontroll till kommunfullmäktige och kommunens lekmannarevisorer,
- redovisa utbetalda löner och ersättningar samt andra anställningsförmåner och pensionsförmåner för ordförande, vice ordförande och VD,
- lämna protokoll från bolagsstämmor samt revisionsberättelser till kommunstyrelsen med undantag av sekretessbelagda uppgifter,
- bolagen ska hålla kommundirektören och moderbolaget Linköpings Stadshus AB underrättade om bolagens verksamhet och planerade åtgärder av större vikt i så god tid att bedömning kan ske om kommunen anser att ett ärende, utifrån kommunens perspektiv, ska lämnas till kommunstyrelsen eller kommunfullmäktige för information, för yttrande eller för godkännande. Sekretessfrågorna måste härvid uppmärksammas,
- informera moderbolaget Linköpings Stadshus AB vid större avvikelser från planer och budgetar (så kallad "early warning"),
- lämna frågor som kräver kommunfullmäktiges yttrande till moderbolaget Linköpings Stadshus AB för beredning inför kommunfullmäktigebeslut. För vägledning och råd om vad som är ett ärende av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt ska dotterbolaget rådgöra med moderbolaget Linköpings Stadshus AB,
- utse ombud till bolagsstämma i dotterdotterbolagen samt lämna fullmakt och röstinstruktion till ombuden i det fall det anses påkallat. Instruktionen ska endast avse ställningstaganden till ansvarsfrihet så som revisorerna föreslår, resultatdisposition och eventuell utdelning enligt styrelsens förslag samt överlämnande av ägardirektiv, uppdrag och val som beslutats av kommunfullmäktige. Styrelsen kan även sända med egna direktiv till sina dotterbolag. Arvoden och ersättningar ska utgå i enlighet med fullmäktiges beslut,
- senast åtta veckor före planerad årsstämma ska styrelsen lämna skriftlig förhandsinformation till Linköpings Stadshus AB och kommunstyrelsen om tidpunkt för årsstämma samt information om årsredovisning, revisionsberättelse, granskningsrapport och eventuella övriga ärenden som ska behandlas på årsstämman (se vidare nedan om Bolagsstämmor),
- utarbeta och anta en arbetsordning för styrelsens eget arbete,
- årligen utvärdera styrelsens eget arbete,
- besluta om firmateckning. Enligt aktiebolagslagen tecknas firman alltid av styrelsen, det vill säga av samtliga styrelseledamöter i förening. Som komplement kan styrelsen besluta om annan firmateckning. Denna måste då vara minst två personer i förening (ledamöter, VD, externa). Utöver ovan anger aktiebolagslagen också att VD alltid själv får teckna firman men då endast beträffande löpande förvaltningsåtgärder,

- utse VD och bestämma anställningsvillkoren för VD. Linköpings Stadshus AB:s ledning (ordförande och VD) ska informeras om tillsättning och avsättning av VD görs. Personkontroll ska i förekommande fall vara genomförd av kommunens säkerhetschef innan anställning. VD anställningsavtal ska efter beslut i styrelsen insändas till Linköpings Stadshus AB för kännedom. Bonuslönesystem eller liknande lönesystem ska inte tillämpas för VD, vice VD eller motsvarande,
- utfärda instruktion för VD:s arbete.
- årligen utvärdera styrelsens eget arbete.

Moderbolaget har rätt att få ta del av information från dotterbolagen som moderbolaget anser nödvändigt för att kunna genomföra sitt uppdrag.

2.6 Verkställande direktör

Verkställande direktör ska på bästa sätt tillvarata bolagets intresse och arbeta utifrån den VD-instruktion som bolagets styrelse fastställer. Det innebär att verkställande direktör ska verka för att kommunens ändamål med verksamheten förverkligas, så som det kommer i uttryck i bolagsordning, bolagspolicy, ägardirektiv och styrelsebeslut. Det åligger verkställande direktör att:

- sköta den löpande förvaltningen enligt styrelsens riktlinjer och anvisningar,
- vidta de åtgärder som är nödvändiga för att bolagets bokföring ska kunna fullgöras i överensstämmelse med lag och för att medelsförvaltningen ska skötas på ett betryggande sätt,
- förse styrelsen med information om bolaget och dess verksamhet samt det underlag i övrigt som styrelsen behöver för sitt arbete,
- uppdatera uppgifter om bolaget hos Bolagsverket,
- styrelsen och VD i respektive kommunalt bolag ska hålla moderbolaget Linköpings Stadshus AB och kommundirektören informerad om sin verksamhet och om planerade åtgärder av större vikt. Sekretessfrågorna måste härvid uppmärksammas,
- informera moderbolaget Linköpings Stadshus AB och kommundirektören vid större avvikelser från planer och budgetar (så kallad "early warning"),
- lämna frågor som kräver kommunfullmäktiges yttrande till moderbolaget Linköpings Stadshus AB för beredning inför kommunfullmäktigebeslut. För vägledning och råd om vad som är ett ärende av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt ska dotterbolaget rådgöra med moderbolaget Linköpings Stadshus AB.

2.7 Revisorer och lekmannarevisorer

Revisorerna och lekmannarevisorerna har viktiga funktioner i bolagsstyrningssystemet när det gäller utvärdering, kontroll och uppföljning.

Bolagets *auktoriserade revisorer* ska i den utsträckning som följer av god revisionsred granska räkenskaperna, årsredovisningen samt styrelsens och verkställande direktörens förvaltning och avge en revisionsberättelse som bland annat innehåller uttalande om ansvarsfrihet åt styrelseledamöterna. Bolagsstämman får ge revisorn ett utökat granskningsuppdrag i den mån det inte strider mot lag, bolagsordning eller god redovisningsred.

Lekmannarevisorerna är kommunfullmäktiges organ för granskning av all verksamhet i kommunen inklusive bolagen. Revisorernas uppdrag framgår av kommunallagen kapitel 12 §§ 1-3. Lekmannarevisorerna ska till exempel granska om företagets verksamhet sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt och om bolagets interna kontroll är tillräcklig. Lekmannarevisorerna ska årligen avge en granskningsrapport med yttrande om bolagets verksamhet bedrivits i enlighet med ändamålet i bolagsordning och ägardirektiv samt de kommunala befogenheterna som utgör ram för verksamheten, men uttalar sig inte om till exempel ansvarsfrihet.

3 Visselblåsarinformation

Linköpings kommun har en visselblåsarfunktion med en extern mottagningsfunktion för kommunen och kommunens bolagskoncern. Syftet är att säkerställa att eventuella oegentligheter inom kommunen och kommunens bolagskoncern kommer till kommunens kännedom då den normala kommunikationen via linjevägen av någon anledning inte är möjlig samt för att kommunkoncernen ska uppfylla kraven för en intern rapporteringskanal enligt lag (2021:890) om skydd för personer som rapporterar om missförhållanden (visselblåsarlagen). Aktuell information om visselblåsarfunktionen finns på kommunens hemsida, linkoping.se.

4 Bolagstämmor

4.1 Gemensamt

Bolagsstämman är bolagets högsta beslutande organ. Tidpunkt och information om bolagsstämma och kallelse till bolagsstämma regleras i respektive bolagsordning.

Bolagsstämma kan hållas fysiskt eller per capsulam (så kallad pappersstämma). Kommunstyrelsen och moderbolaget lämnar årligen förslag till dotterbolagen om genomförandeformen av årsstämmor.

Senast åtta veckor före planerad årsstämma ska bolagsstyrelserna lämna skriftlig förhandsinformation till Linköpings Stadshus AB och kommunstyrelsen om tidpunkt och genomförandeform för årsstämma. Bolagen ska till årsstämma skriftligen inbjuda samtliga ledamöter och ersättare i kommunfullmäktige och kommunstyrelsen. I inbjudan ska bolagen erbjuda ledamöter och ersättare möjlighet att i förväg skriftligen framställa frågor som bolagen och dess verksamhet. På årsstämman ska bolagen besvara sådana frågor. I det fall årsstämma hålls per capsulam ska information skickas ut till kommunfullmäktiges och kommunstyrelsen ledamöter och ersättare om möjlighet att ställa frågor för besvarande på det kommunfullmäktigemöte som bolagen redovisar måluppfyllelse och bokslut.

Bolagen ska lämna information om årsredovisning, revisionsberättelse och granskningsrapport från lekmannarevisorerna och eventuella övriga ärenden som ska behandlas på årsstämman. Senast tillsammans med kallelse ska bolagen överlämna fullständiga handlingar i de ärenden som ska behandlas stämman.

Kommunstyrelsen har rätt att, med beaktande av sin behörighet enligt reglemente och kommunfullmäktiges beslut, uppdra åt stämooombudet att begära extra bolagsstämma. Utöver vad som anges i bolagsordningen om bolagsstämma ska också följande gälla:

- Kommunfullmäktige utser den person som ska företräda kommunen vid bolagsstämma i moderbolaget Linköpings Stadshus AB. Kommunstyrelsen beslutar om röstinstruktion för ägarombudet.
- Linköpings Stadshus AB utser den person som ska företräda ägaren vid bolagsstämmor i sina dotterbolag.
- I sådant fall dotterbolag har hel- eller delägda bolag ska respektive dotterbolag utse den person som företräder ägaren vid bolagsstämmor i dessa bolag.

4.2 Linköpings Stadshus AB:s dotterbolag

Linköpings Stadshus AB:s dotterbolag ska i god tid meddela moderbolaget sådant som dotterbolagen vill diskutera vid årsstämma.

Vid bolagsstämmor i dotterbolagen förser Linköpings Stadshus AB den person som ska företräda ägaren, med fullmakt och röstinstruktion. Instruktionen får endast avse ställningstaganden till ansvarsfrihet på det sätt revisorerna föreslår samt överlämnande av ägardirektiv, uppdrag och val som beslutats av kommunfullmäktige.

4.3 Dotterdotterbolag med flera

Styrelsen i respektive dotterbolag ska utse den person som ska företräda ägaren vid bolagsstämma i dotterbolag och övriga bolag som ägs av rörelsedrivande dotterbolag till Linköpings Stadshus AB. Styrelsen i respektive dotterbolag upprättar röstinstruktion för ägarombudet i de fall det anses påkallat. Instruktionen får endast avse ställningstaganden till ansvarsfrihet på det sätt revisorerna föreslår, resultatdisposition och eventuell utdelning enligt styrelsens förslag samt överlämnande av sådana ägardirektiv, uppdrag och val som beslutats av kommunfullmäktige. Styrelsen i respektive dotterbolag kan även sända med egna direktiv till sina dotterbolag.

4.4 Ägarmöte i delägda bolag

När kommunens bolag samverkar med andra genom ägande av gemensamt bolag ska, i de fall kommunens bolag får ett dominerande inflytande i det gemensamma bolaget, en särskild överenskommelse träffas mellan ägarna bland annat för att säkerställa hantering av ägarfrågor enligt kommunallagens krav.

Kommunfullmäktige fattar beslut om godkännande av bolagsavtal eller motsvarande.

I de fall bolagsavtal föreskriver särskilt ägarmöte mellan aktieägarna till exempel inför bolagsstämma ska det alltid utses en person som ska företräda ägaren vid ägarmöte och vid bolagsstämma. Om inget annat beslutas utgör utsett stämombud även ägarombud. För beslut om sådant ägarombud gäller de regler som anges ovan under "Bolagsstämma".

Ovanstående regler om instruktion för stämombud gäller även för instruktion för ombud vid ägarmöte.

Delägda bolags åligganden om tidpunkt för information om ägarmöte och kallelse till ägarmöte regleras i bolagsavtal.

Ägarmöten ska förberedas genom att kommunens ställningstagande beaktas.

5 Ägarstyrning

Kommunfullmäktige har ett politiskt och ekonomiskt ansvar för bolagen vilket ställer stora krav på att bolagens utveckling och resultat följs upp. Dessutom ska kommunstyrelsen enligt kommunallagen utöva uppsikt över de kommunala bolagen. Detta ansvar och denna uppsiktsplikt utgör grunden för kommunens ägarstyrning.

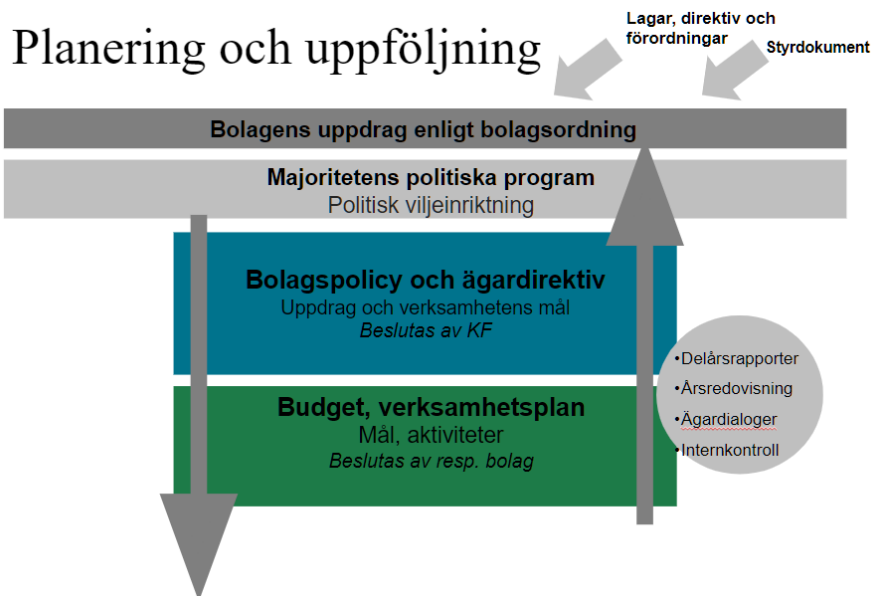
Kommunallagen reglerar formerna för den kommunala demokratin. Olika verksamheter i kommuner som skola, äldreomsorg och socialtjänst, VA, renhållning regleras genom olika speciallagar. Den kommunala självstyrelsen är inskriven i grundlagen (regeringsformen). Kommunal självstyrelse innebär att det ska finnas en självständig och, inom vissa ramar, fri bestämmanderätt för kommuner. Kommunernas högsta beslutande organ är kommunfullmäktige. Kommunstyrelsen är kommunens ledande politiska organ med uppdrag att samordna planeringen och uppföljningen av hela den kommunala verksamheten. Kommunstyrelsen leder, samordnar och har uppsikt över kommunkoncernen. Kommunen får, med de begränsningar som framgår av lag, överlämna skötseln av kommunala angelägenheter till kommunala bolag, stiftelser och föreningar.

Kommunens långsiktiga planering styrs av majoritetens politiska program som gäller för hela mandatperioden och ligger till grund för mål, inriktningar och uppdrag i ägardirektiv till de helägda dotterbolagen.

Utifrån sina bolagsordningar, bolagspolicy, ägardirektiv och omvärldsfaktorer arbetar dotterbolagen fram budgetar och verksamhetsplaner som anger förväntat resultat, vad verksamheten vill uppnå under året och hur de kommunövergripande målen ska uppnås på ett resurseffektivt sätt.

Bolaget ansvarar för att följa upp och analysera sin verksamhet i förhållande till beslutad budget och rapportera det till Linköpings Stadshus AB som sedan rapporterar det vidare till kommunen.

För uppföljning av det kommunala uppdraget lämnas särskild redovisning vid bokslut/redovisning av måluppfyllelse.

5.1 Formella styrdokument

5.1.1 Bolagsordning

Bolagsordningen är det grundläggande konstitutionella dokumentet för varje aktiebolag. I denna uttrycker ägaren bland annat ändamålet med bolagets verksamhet, som ska vara förenligt med kommunallagen

Bolagsordningen fastställs av kommunfullmäktige och kan inte ändras utan nytt kommunfullmäktigebeslut.

5.1.2 Bolagspolicy

Denna bolagspolicy innehåller en närmare beskrivning av roller och hur de olika styrinstrumenten ska tillämpas samt vilka förhållningssätt och principer som ska gälla för kommunens bolag inom Linköpings Stadshuskoncernen.

5.1.3 Särskilda ägardirektiv

Det särskilda ägardirektivet kompletterar bolagsordningens beskrivning av det kommunala ändamålet samt anger vilka ramar, inriktning och konkreta mål som ska gälla för bolagets verksamhet. I Bilaga 1 till särskilda ägardirektiv framgår särskilt utpekade policyer och program som bolagen i applicerbara delar ska följa.

5.1.4 Kommunens policyer, program med mera

Bolagen ska i applicerbara delar följa Linköpings kommuns och Linköpings Stadshus AB:s policyer och program. Av Bilaga 1 till de särskilda ägardirektiven framgår särskilt utpekade policyer och program som ska följas under förutsättning att styrdokumentet inte strider mot respektive bolags bolagsordning, ägardirektiv, tvingande lag eller annan författning. Bilagan överlämnas till bolagen vid bolagsstämman och respektive bolag ska utifrån sin egen verksamhet göra en egen värdering om vilka styrdokument som ska följas och vid ägardialoger redovisa sina ställningstaganden.

Kommunen beslutar om riktlinjer och handlingsplaner. Dessa är en beskrivning av aktiviteter för att bidra till exempelvis att en policy respektive ett program uppfylls.

5.2 Övrig styrning

Den formella styrningen i bolagsordning och ägardirektiv är inte tillräcklig för ett aktivt ägarskap. Det krävs också en annan styrning i form av samråd och dialog mellan ägaren och bolagen.

Bedömning av om ärende är av principiell beskaffenhet eller annars av större och ska behandlas av kommunfullmäktige ska ske genom samråd med moderbolaget Linköpings Stadshus AB. Närmare beskrivning av formerna för övrig styrning av Linköpings Stadshuskoncernens bolag framgår av respektive bolags särskilda ägardirektiv.

5.2.1 Ägardialoger och kommunikation

Linköpings Stadshus AB har uppdrag att svara för en löpande ägardialog och kommunikation med respektive dotterbolag i koncernen. Kommundirektören ska inbjudas att delta i dessa dialoger. Bolagen ska bidra med en aktiv och innehållsrik dialog med ägaren och bolagen.

Ägardialog med respektive dotterbolag ska ske minst en gång per år, oftare med de större bolagen, och när behov uppstår. Vid ägardialoger ska diskussion och avstämning ske av kommunens krav och förväntningar utifrån beslutade ägardirektiv till de kommunägda bolagen och deras verksamhet samtidigt som de långsiktiga motiven för ägandet och ägardirektiven tydliggörs. Linköpings Stadshus AB ska också följa upp de kommunala bolagens ekonomi, verksamhet, uppfyllandet av kommunens uppdrag, direktiv, krav och förväntningar samt andra aktuella frågor.

Ägardialogerna ska dokumenteras och en gång per år redovisas för information till kommunstyrelsen. Utöver detta ska Linköpings Stadshus AB löpande tillse att kommunen erhåller information om till exempel aktuella frågeställningar och planerade projekt av stor dignitet hos kommunens dotterbolag.

5.2.2 Rutiner, anvisningar, instruktioner och rapportering

Bolagen ska förhålla sig till rutiner, anvisningar och instruktioner som utfärdas av moderbolaget. Bolagen ska lämna planer och rapporter till Linköpings Stadshus AB och Linköpings kommun enligt av kommunstyrelsen beslutad tidplan. Denna rapportering omfattar bland annat bokslut, måluppfyllelse, bolagsstyrningsrapport, delårsrapporter (tertiäl 1 och 2), budget med flerårsplan samt lån- och borgensram.

5.2.3 VD-möten

Utöver ägardialoger ska Linköpings Stadshus AB kontinuerligt sammankalla till VD-möten. På dessa möten deltar moderbolagets VD, vice VD och dotterbolagens VD:ar. Moderbolaget lämnar på mötena både löpande information och information om kommun- och koncerngemensamma frågor och dotterbolagens VD:ar informerar om sin verksamhet och specifika gemensamma frågor. Kommundirektören ska inbjudas att delta på VD-möten.

5.2.4 Övriga möten och uppdrag

Övriga möten såsom ordförande- och vice ordförandemöten och finansrådsmöten samt vissa uppdrag och projekt är också en del av övrig styrning.

6 Gemensamma bolagsprinciper

6.1 Kommunfullmäktiges mål

Kommunfullmäktige beslutar om politiska program som ligger till grund för mål, inriktningar och uppdrag i ägardirektiv till de helägda dotterbolagen. Bolagen ska själva definiera och i samverkan med kommunkoncernen bidra till uppfyllelse av kommunens mål, inriktningar och uppdrag.

6.2 Samverkan och samförstånd inom kommunkoncernen

Oavsett om den kommunala verksamheten drivs i förvaltningsform eller i bolagsform ska den präglas av samma princip om koncernnytta. Det innebär att verksamheterna ska tillgodose behov hos olika kommunmedborgare, näringsliv, kunder och intressenter på ett sådant sätt att även helheten inom kommunkoncernen gagnas. Suboptimering ska undvikas och de affärsmässiga principerna i bolagsformen får normalt inte missgynna den totala kommunkoncernen.

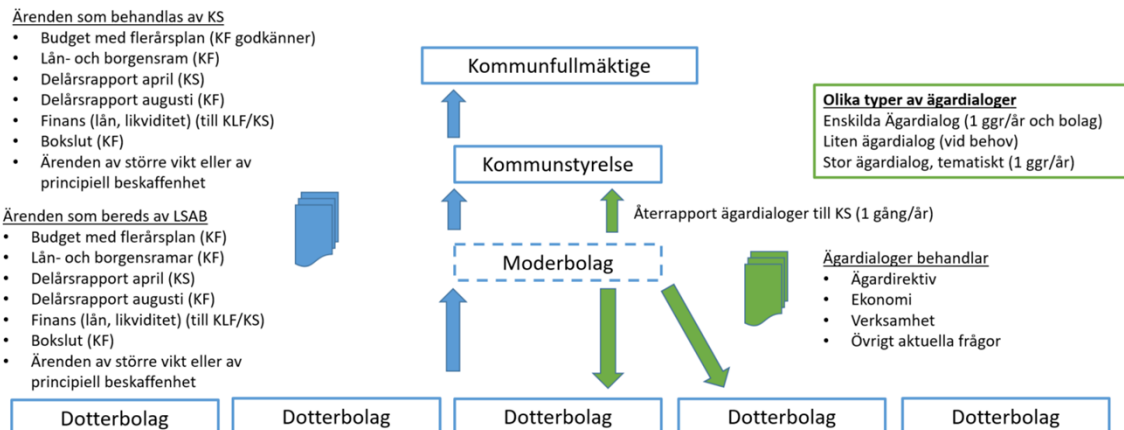
I de fall kommunen och kommunägda bolag i "vardagen" har relationer som kund och/eller leverantör ska dessa ske på marknadsmässig och affärsmässig grund.

6.3 Ersättning till förtroendevalda

Kommunens regler om ersättning till förtroendevalda ska tillämpas på motsvarande uppdrag in bolagen enligt vad som framgår av kommunfullmäktiges vid var tid gällande beslut rörande ersättningar. Stämooombudet får i uppdrag att rösta för arvode enligt dessa bestämmelser på det aktuella bolagets årsstämma.

6.4 Verksamhetsrapportering, finansiell rapportering och internkontroll

Verksamhets- och finansiell rapportering sker som illustrerat i nedan bild. Det är av vikt att bolagen förhåller sig till kommunstyrelsens fastställda tidplan för rapportering.

6.5 Ekonomiska mål och principer

Bolagens verksamhet ska bedrivas på affärsmässiga grunder inom ramen för målet om långsiktig hållbar samhällsnytta. Bolagen ska eftersträva ett ekonomiskt resultat som ger utrymme både för en årlig avkastning till ägaren på bolagets kapital samt för en långsiktig konsolidering av bolaget. Respektive bolags avkastningskrav framgår av respektive särskilda ägardirektiv.

Resultat och avkastning enligt särskilda ägardirektiv för Linköpings Stadshus AB och dess dotterbolag ska varje år behandlas av styrelsen i Linköpings Stadshus AB som underlag till kommunfullmäktigebeslut om årliga budget och flerårsplaner för Linköpings Stadshus AB och dotterbolagen. Dessa resultatbedömningar kan ske i dialog mellan moderbolagets VD och dotterbolagets VD och, i det fall att dotterbolaget är delägt, med en representant för den eller de andra delägarna i bolaget.

Resultatkrav för dotterdotterbolag till Linköpings Stadshus AB beslutas av styrelsen för respektive dotterbolag.

Verksamheten ska bedrivas så att den utförs på det för hela kommunkoncernen mest fördelaktiga sättet. Samordningsmöjligheter i koncernen ska utnyttjas.

6.6 Finansverksamhet

Till grund för finanshantering för kommunens och de helägda bolagens finansverksamhet finns en koncerngemensam finanspolicy som innehåller övergripande begränsningar och anvisningar. Policyn ska revideras minst en gång per mandatperiod. Den koncerngemensamma Finanspolicyn kompletteras med en koncerngemensam Riskinstruktion och en Borgenspolicy.

De helägda bolagen ansvarar för sina ekonomiska resultat, inklusive finansnetto, fullt ut och har därför handlingsfrihet att fatta beslut i förekommande finansiella frågor som till exempel räntebindning, kapitalbindning, val av låneinstrument och tidpunkt för upptagande av lån, liksom i övriga frågor som rör den egna verksamheten. Bolagens kan dock om de så önskar erhålla finansiering via Linköpings Stadshus AB:s interbankslösning, som har en finansavdelning som hanterar moderbolagets skulder samt vidareutlånar till Sankt Kors Fastighets AB samt till Resecentrum Mark o Exploatering i Linköping AB.

Linköpings kommun har en koncernbanksstruktur där samtliga bolag i Stadshuskoncernen ingår. Kommunen tillser att det finns tillgänglig checkkredit för bolagen att nyttja vid tillfälle samt hanterar upphandlingen av ovan nämnd koncernbanksstruktur. I samråd med bolagen fördelas checkkredit utifrån bolagens likviditetsbehov.

För de bolag som har egen finansförvaltning tecknar Linköpings kommun borgen för samtliga finansiella åtaganden, även swappar och derivatinstrument. För tjänsten tas en borgensavgift ut. Den är marknadsmässigt uträknad och är skillnaden mellan vilken marginal bolagen skulle ha på sin finansiering om de skulle finansiera sig på egna meriter eller med kommunal borgen som säkerhet.

Inom kommunkoncernen finns flera gemensamma finansiella program för hantering av upplåning såsom ett gemensamt Obligationslåneprogram (Medium Term Notes, så kallade MTN-program), ett gemensamt Certifikatsprogram och gemensamt grönt ramverk där bolagen och kommunen kan ta upp obligationslån till gröna investeringar.

6.7 Förvaltningsberättelse och årsredovisning

Linköpings Stadshus AB ska besluta om bokslutsdispositioner för dotterbolagen för att uppnå skatteoptimering och tillfredsställande årsresultat för koncernen. Detta genomförs genom att dotterbolagen skickar preliminära skattemässiga resultat och ränteavdragsbegränsningsunderlag till moderbolaget Linköpings Stadshus AB som genomför dispositioner och återrapporterar dessa till dotterbolagen. Dotterbolagens styrelser behandlar sen förvaltningsberättelse och årsredovisning, bokslutsrapport, måluppfyllelse och bolagsstyrningsrapport samt rapporterar desamma enligt tidplan fastställd av kommunfullmäktige.

Till kommunens årsredovisning ska dotterbolagen lämna erforderliga ekonomiska uppgifter för konsolidering och elimineringar för Stadshuskoncernen.

Kommunstyrelsen ska efter sin beredning av årsredovisningshandlingarna lämna dessa vidare till kommunfullmäktige för godkännande.

Efter kommunfullmäktiges godkännande av årsredovisningen ska bolagens årsstämmor fastställa årsredovisning samt pröva ansvarsfrihetsfrågan för styrelse och VD.

6.8 Revision

Bolagets årsstämman utser revisorer enligt de bestämmelser som anges i aktiebolagslagen.

Kommunfullmäktige utser lekmannarevisorer utifrån de bestämmelser som dom anges i kommunallagen och aktiebolagslagen.

Kommunfullmäktige ska utse samtliga kommunens revisorer till lekmannarevisorer i kommunens helägda bolag och dotterbolag.

Bolagen ska svara för att kommunfullmäktige får möjlighet att bland kommunens revisorer, efter beredning hos kommunens revisorer, utse lekmannarevisorer samt ersättare för dessa, i delägda dotterbolag, motsvarande kommunens ägarandel på er än 20 % av aktiekapital eller röster.

6.9 Rätt att ta del av handlingar

Allmänheten har på begäran rätt att ta del av de kommunala bolagens allmänna handlingar, i den del de inte omfattas av sekretess, enligt offentlighetsprincipen 2 kap. 1 § tryckfrihetsförordningen (1949:105) samt 2 kap. 3 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Styrelserna i bolagen bör i syfte att uppfylla offentlighetsprincipens⁴ krav på skyndsamt handläggning delegera beslutanderätten i frågor som rör allmänna handlingars offentlighet till i vart fall VD och dennes ersättare.

Det ankommer vidare på bolagen i koncernen att i avtal med privata utförare reglera vilken information som den privata utföraren är skyldig att lämna ut och vilka sanktioner som inträder om detta inte efterföljs.

6.10 Civil beredskap

All Bolaget ska delta i kommunens totalförsvarsplanering i enlighet med vad som framgår av kommunens styrdokument samt genomföra den egna verksamhetens beredskapsförberedelser inom ramen för det civila försvaret. Med detta avses exempelvis att bolaget i fredstid ska identifiera vilken av bolagets verksamhet som ska bedrivas i höjd beredskap, planera för bolagets krigsorganisation samt säkerställa personalbemanning i bolagets krigsorganisation.

Bolaget ska vidare identifiera vilka leveranser som utgör kritiska beroenden till bolagets samhällsviktiga funktioner, samt vidta åtgärder för att dessa leveranser tryggas, såväl under kris, extraordinär händelse som i höjd beredskap. Detta kan ske genom att exempelvis uppställa villkor i upphandlade avtal avseende säkerställd drift, eller avseende begränsning av en leverantörs rätt att återöppna force majeure.

Bolaget ska, när kommunen höjer beredskapen till nivå tre eller högre, följa beslutad inriktning och samordning från kommunens centrala krisledning eller stab för civilt försvar, i den omfattning som är nödvändig för att upprätthålla samhällsviktig verksamhet och bidra till det civila försvaret. Normativa beslut under ledning på nivå fyra och fem fattas av krisledningsnämnden respektive kommunstyrelsen.

I det fall bolaget bedömer att säkerhetskänslig verksamhet bedrivs, ska bolaget ha en säkerhetsskyddsorganisation i enlighet med säkerhetsskyddslagstiftningen samt i övrigt i linje med kommunens säkerhetspolicy. Kommunens säkerhetsskyddschef leder den övergripande uppföljningen och samordningen av kommunkoncernens samlade säkerhetsskyddsarbete. Bolagens säkerhetsskyddschef ansvarar dels för den egna organisationens säkerhetsskyddsarbete, dels för att aktivt delta i kommunens övergripande säkerhetsskyddsarbete.

⁴ **Offentlighetsprincipen:** Offentlighetsprincipen är den del av Sveriges grundlag. Enskilda människor och sammanslutningar ska ha möjlighet att övervaka den offentliga makten och användningen av offentliga medel. Därför är sammanträden och handlingar (som inte omfattas av sekretess) offentliga.

7 Bilagor

Bilaga 1 – Sammanställning beslutsärenden

Bilaga 2 – Ur kommunallagen och aktiebolagslagen.